

Vart tar världen vägen?

SBR, 24 november 2015

Klas Eklund

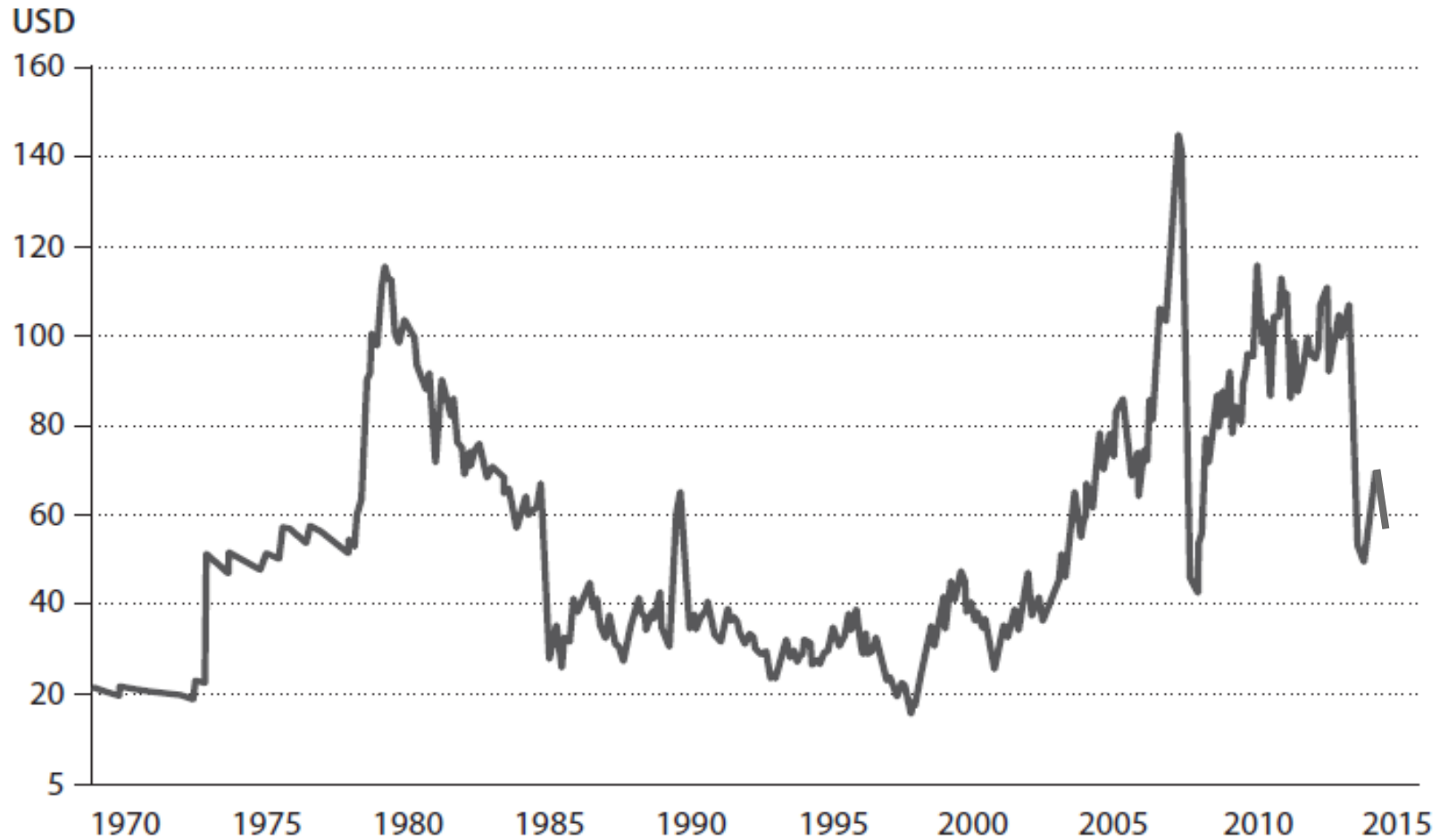
Senior economist

Stor ekonomisk osäkerhet

- **USA: konjunkturen OK**
- **Europa och Japan: svagt**
- **Kina och Emerging Markets: bromsar in**
- **Ny fas i den globala krisen?**
- **Terror och geopolitiska risker**
- **Sveriges ekonomi: hyggliga prognoser**
- **Men vad betyder flyktingmottagandet?**
- **Och vart tar den ekonomiska politiken vägen?**

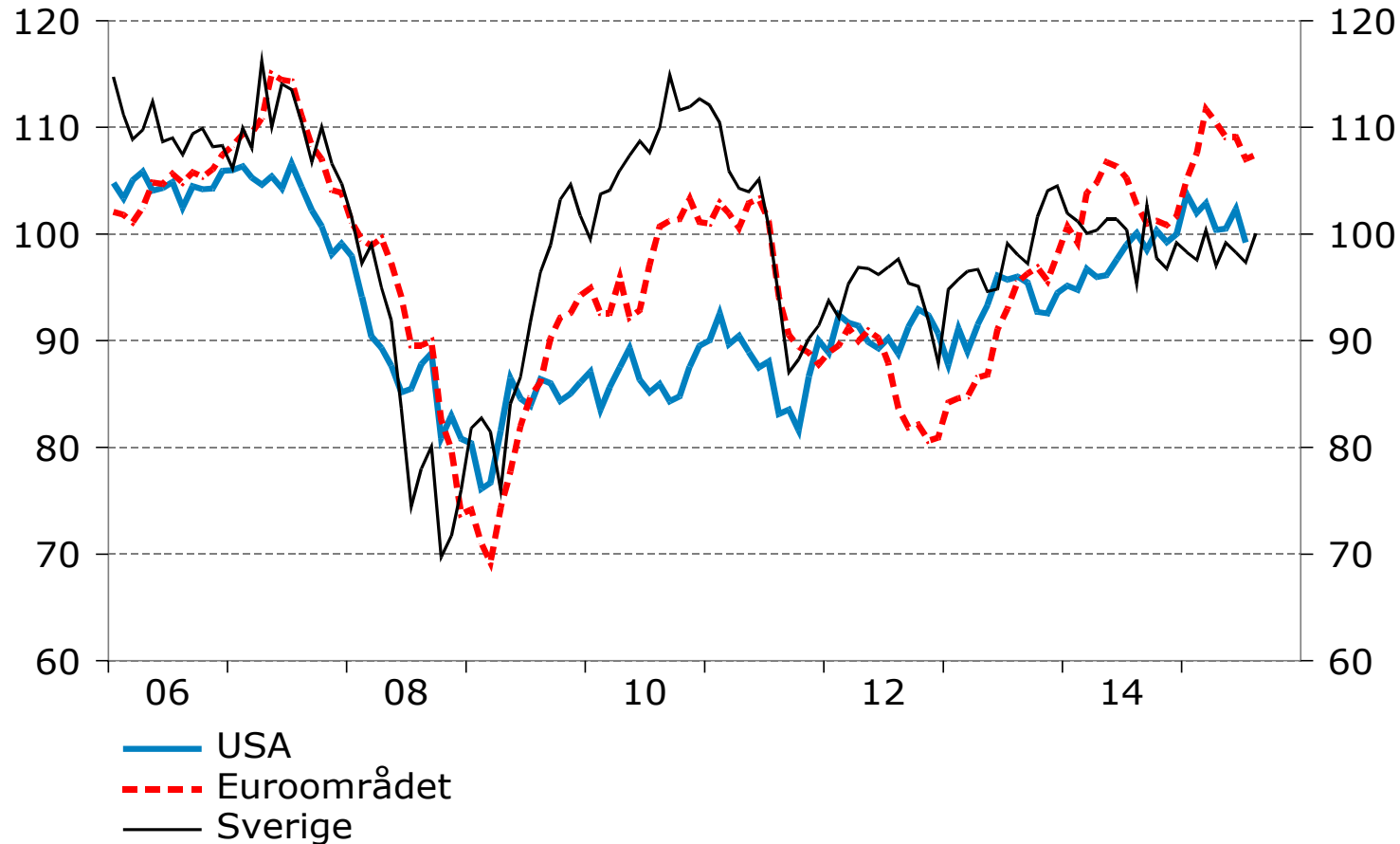
Realt oljepris 1970-2015

WTI, USD per fat

Konsumentförtroende tyder på (långsam) återhämtning i Väst

Index medelvärde=100, säsongrensade månadsvärden

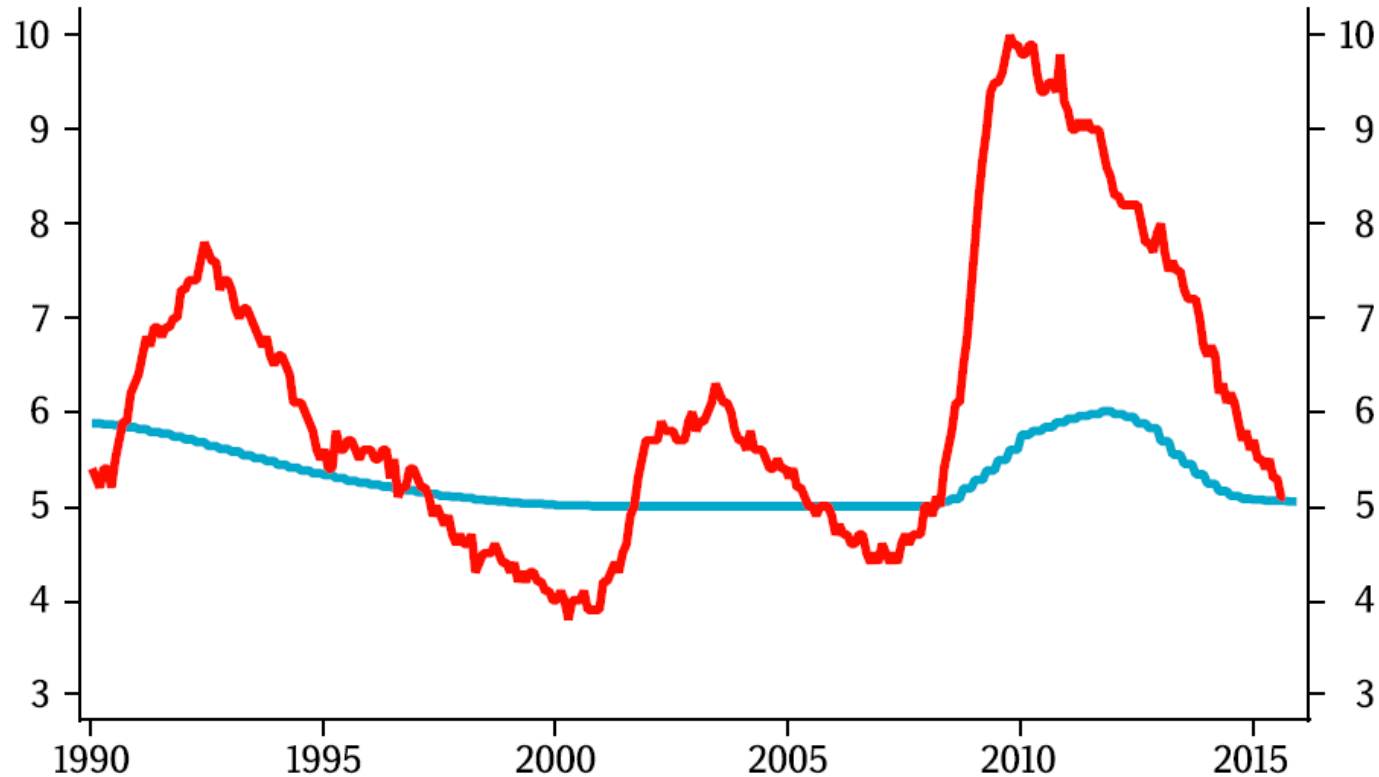

Källa: KI

USA: Närmar sig "full sysselsättning"

Unemployment rate vs NAIRU

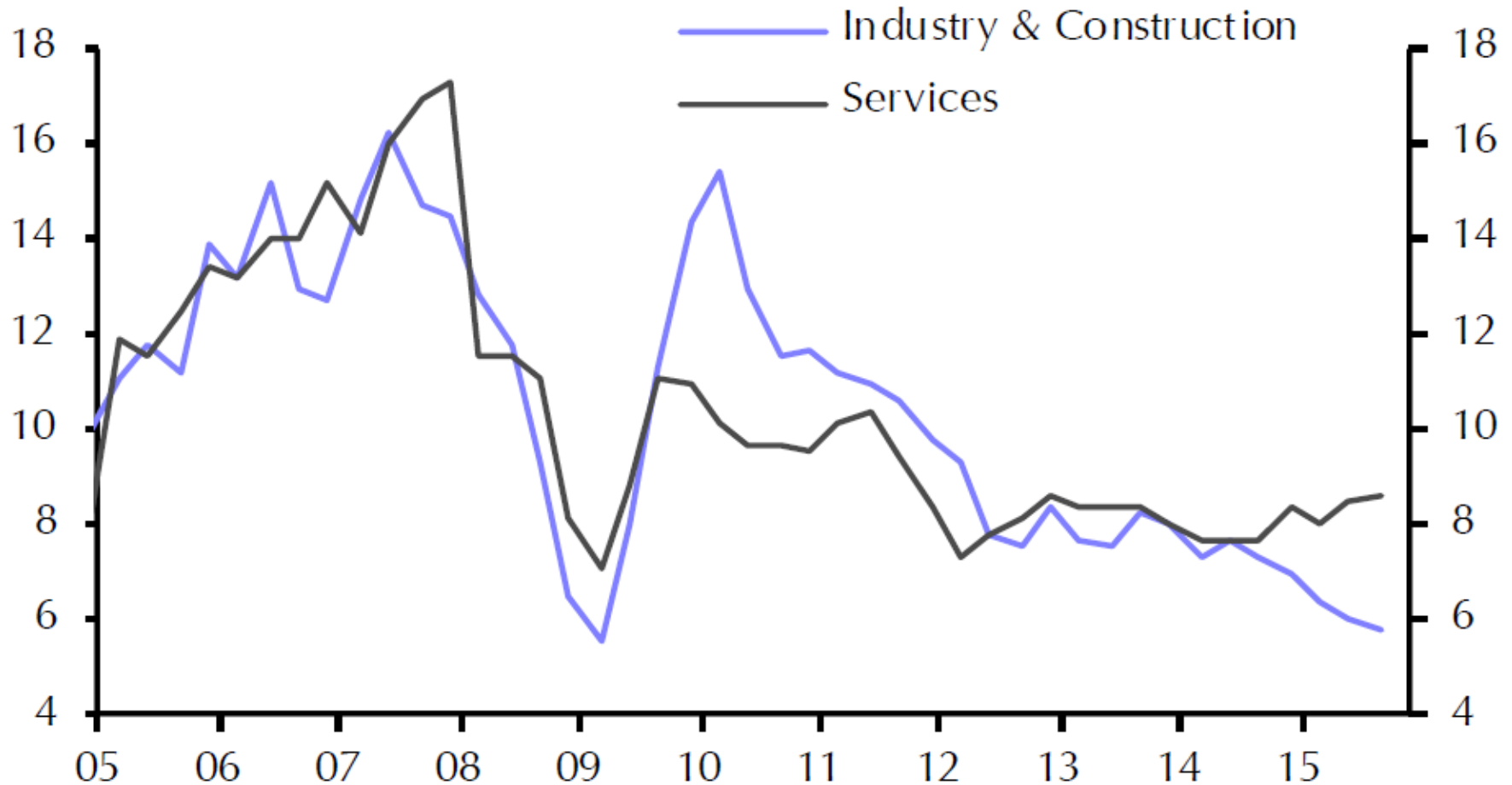
Per cent

— Unemployment rate — NAIRU (CBO)

Kina bromsar – men tjänsterna expanderar

Årlig procentuell tillväxt

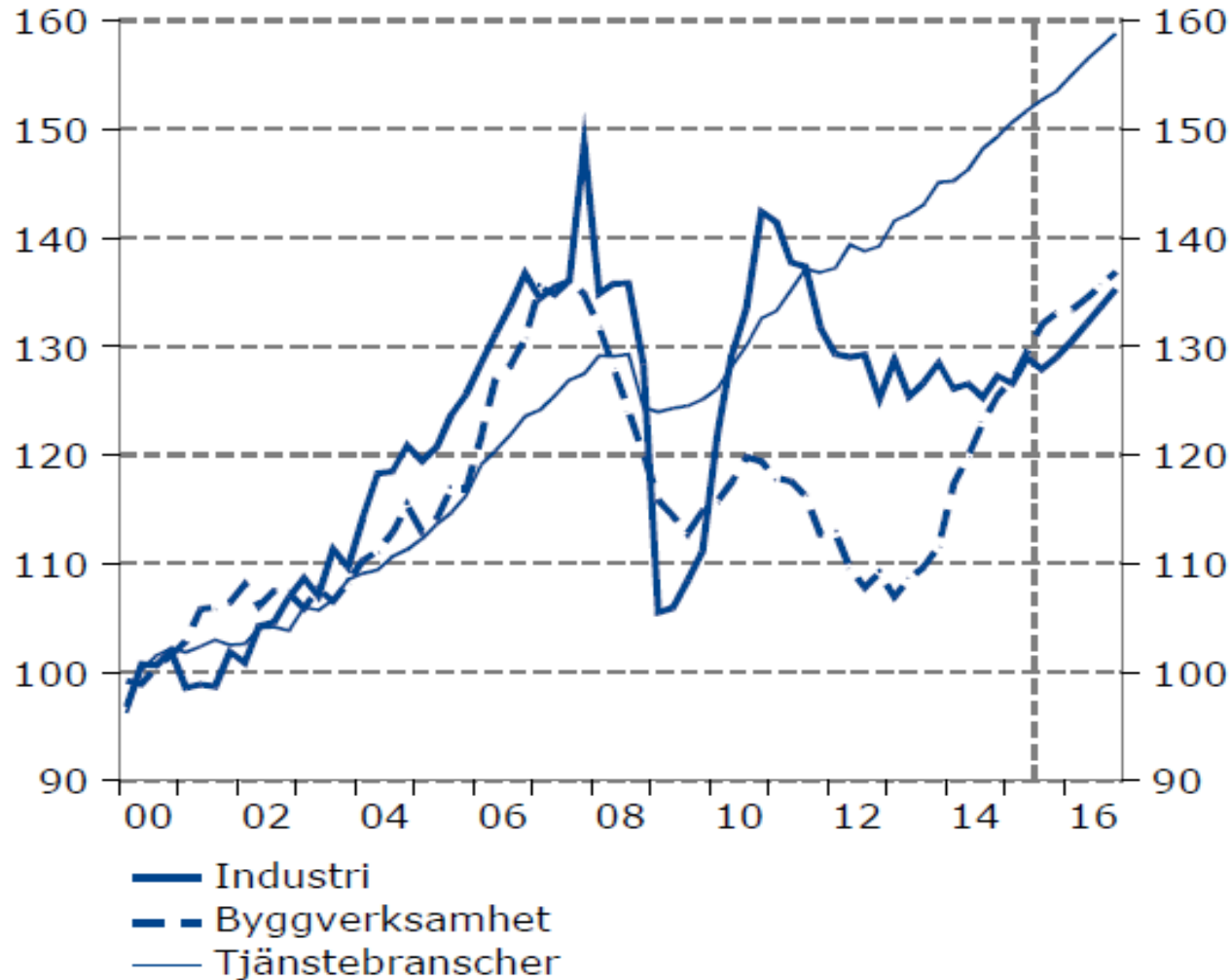

Vad händer med BRICS?

Sverige: Bred produktionsupp gång spås

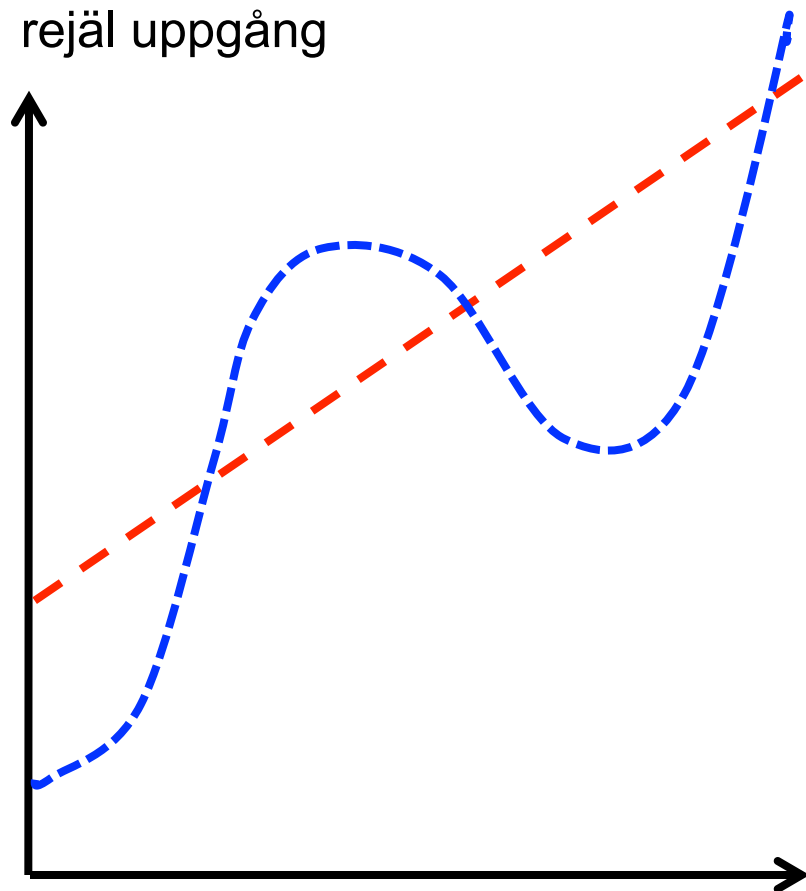
Index 2000=100, säsongrensade kvartalsvärden

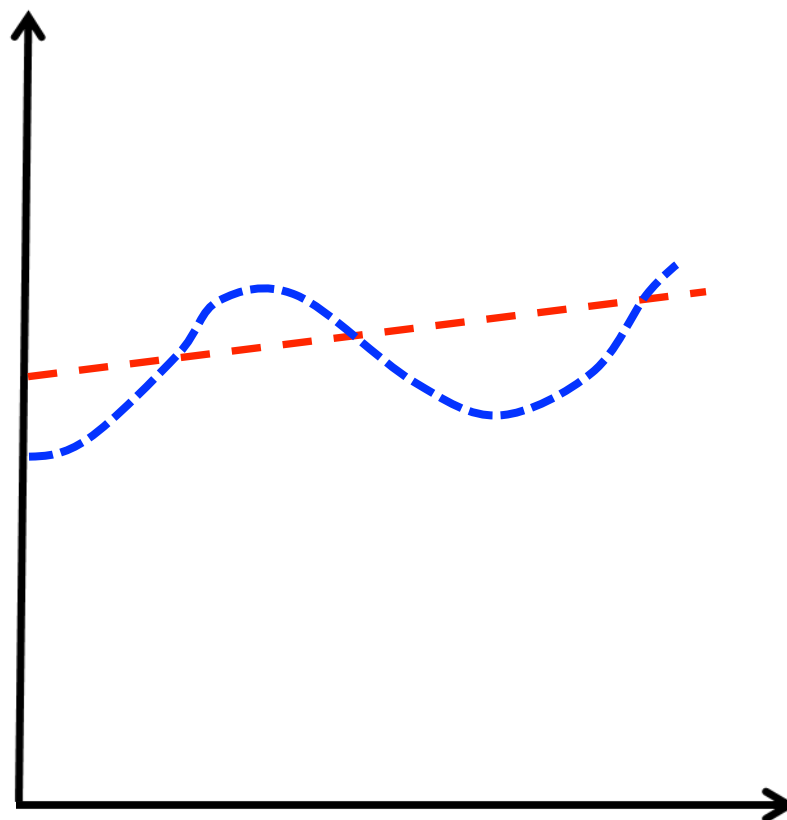
Källa: KI

Hur mycket konjunkturtrymme finns?

God underliggande tillväxt ger rum för
reguljär uppgång

Vid svag underliggande tillväxt slår
konjunkturer snabbare i taket

”Secular stagnation”?

Broms från efterfrågesidan

- **Baksmälla efter finanskrisen – hög skuldsättning**
- **Växande ojämlikhet – höjd sparkvot**
- **Växande teknisk arbetslöshet – robotisering och globalisering**

Broms från utbudssidan

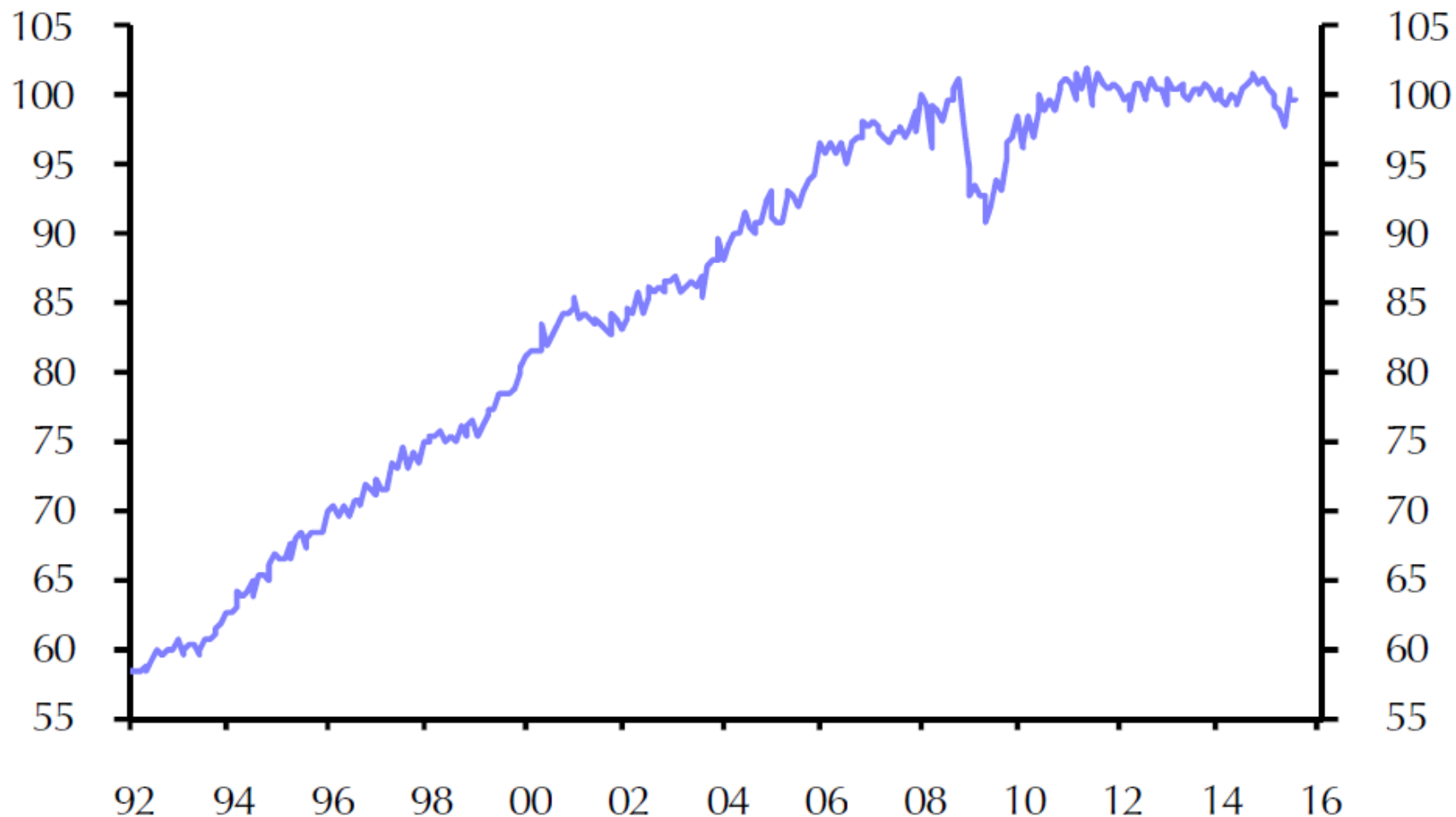
- **Demografi – stagnation av antalet arbetade timmar**
- **Sämre avkastning på humankapital – låg kvalitet på utbildningen**
- **Låga reala investeringar**
- **Svag produktivitet**

Skuldkrisen går in i tredje fasen?

Världshandeln bromsar

Varuhandel jämfört med industriproduktion (jan 2008 = 100)

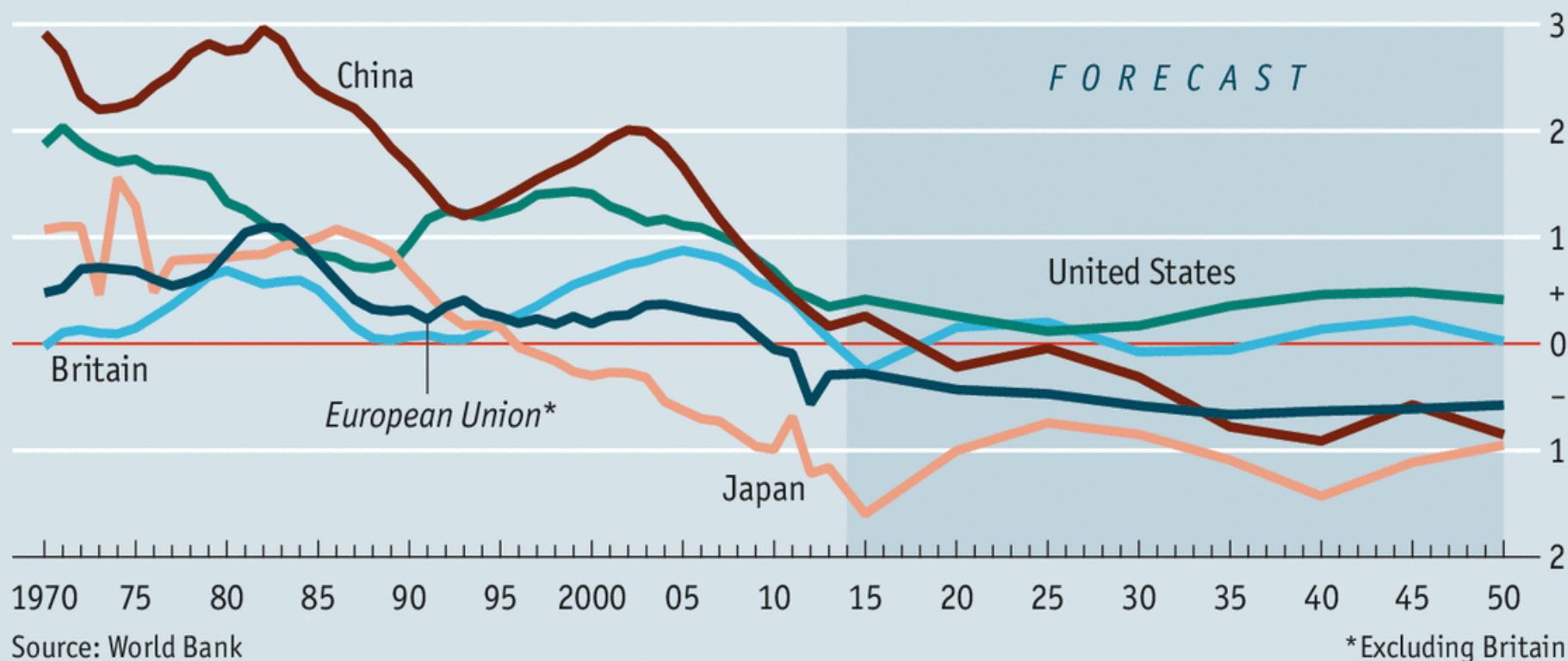

Källa: Capital Economics

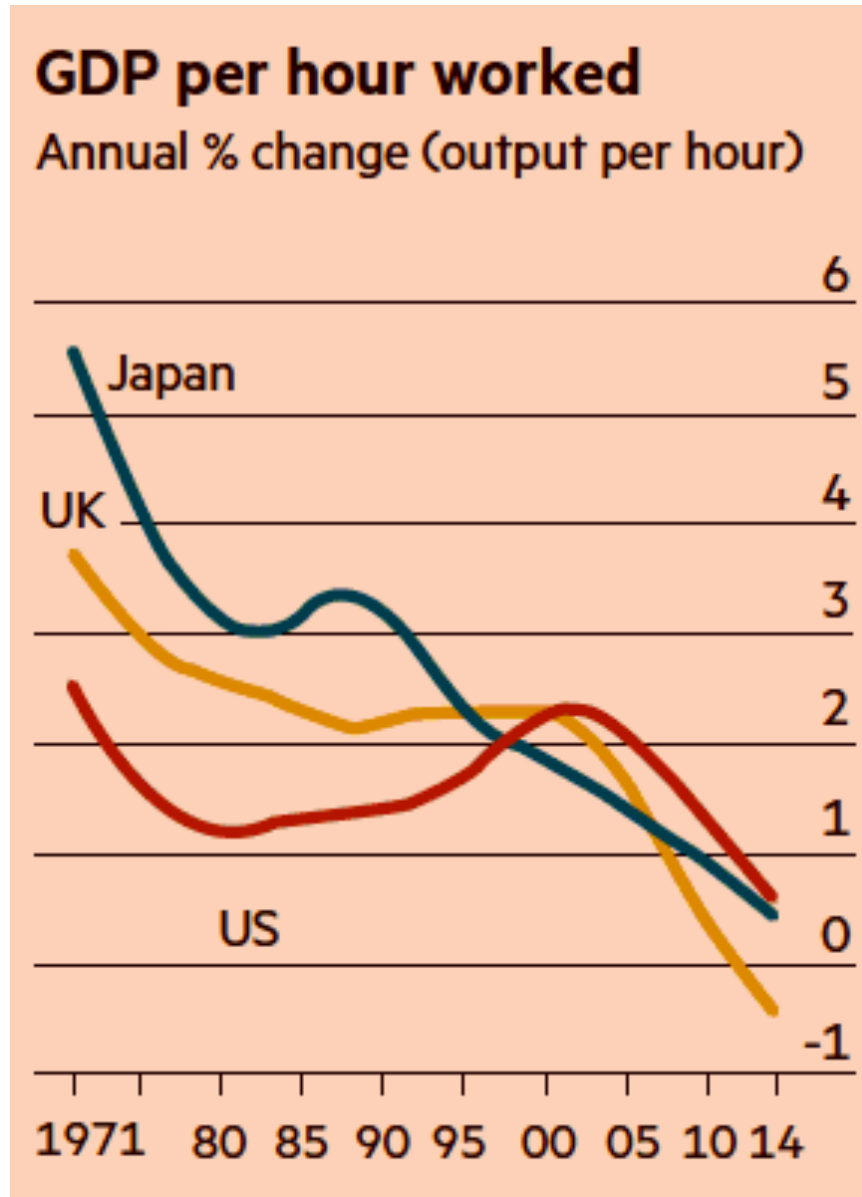
Arbetskraften krymper i allt fler länder

The vanishing worker

Working-age population, % change on a year earlier

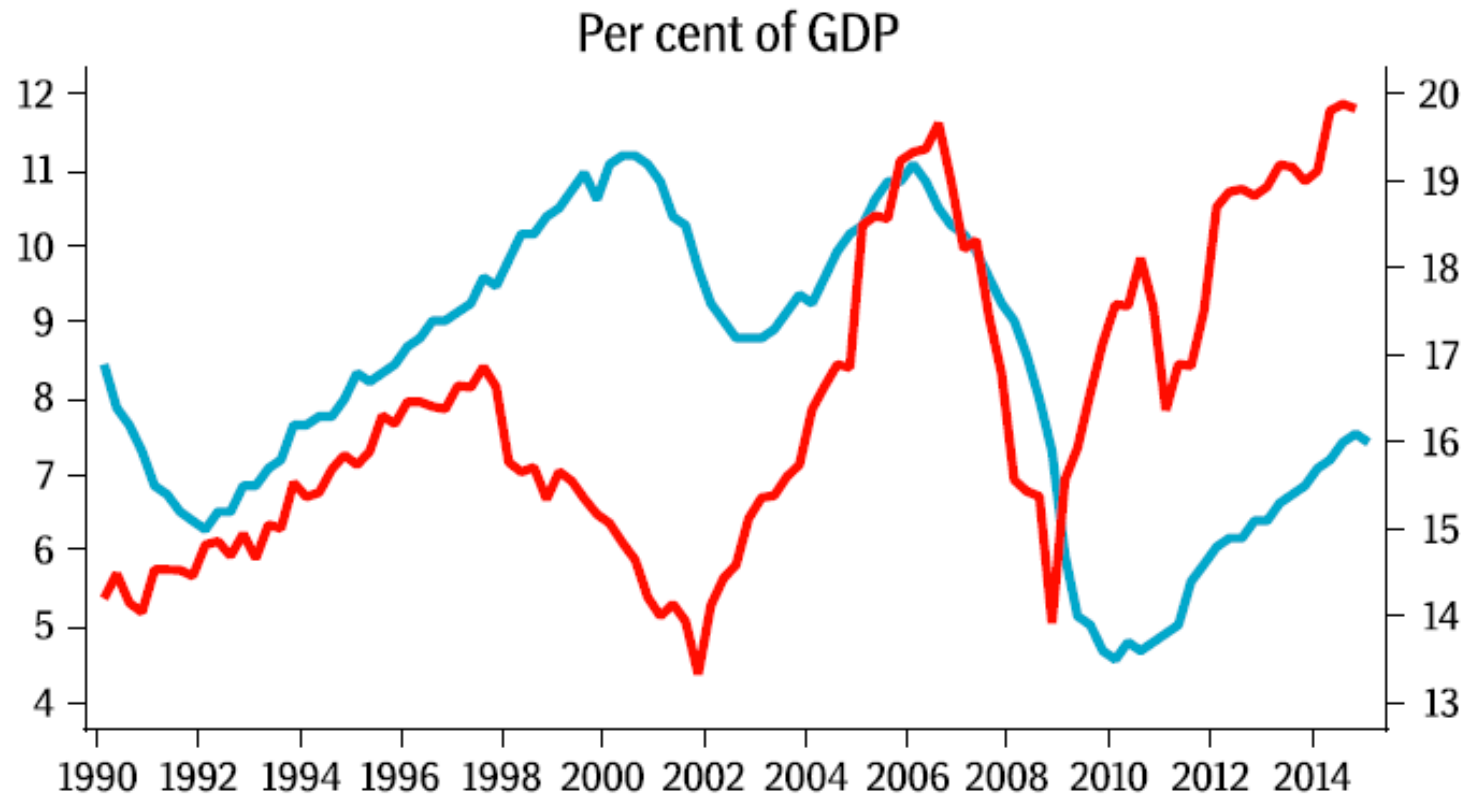

Produktiviteten dämpas

Källa:
SF Federal Reserve
FT, May 7, 2015

USA: Låga investeringar trots goda vinster

— Corporate earnings, domestic industries (LHS)

— Fixed business investments (RHS)

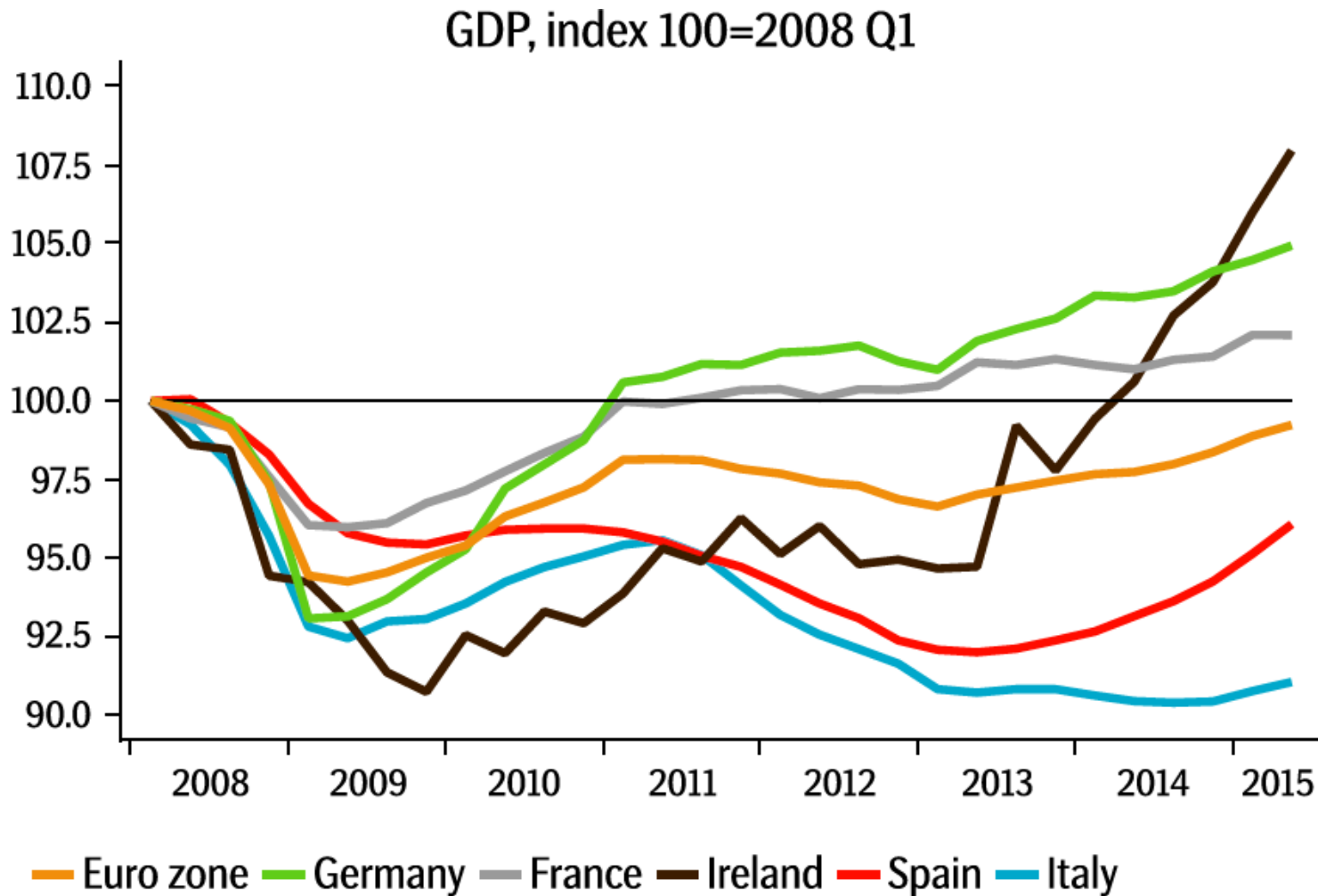
Ger den tekniska utvecklingen de framsteg vi hoppats på?

With no indoor plumbing, water had to be pumped by hand for baths or cleaning and heated on a wood stove.

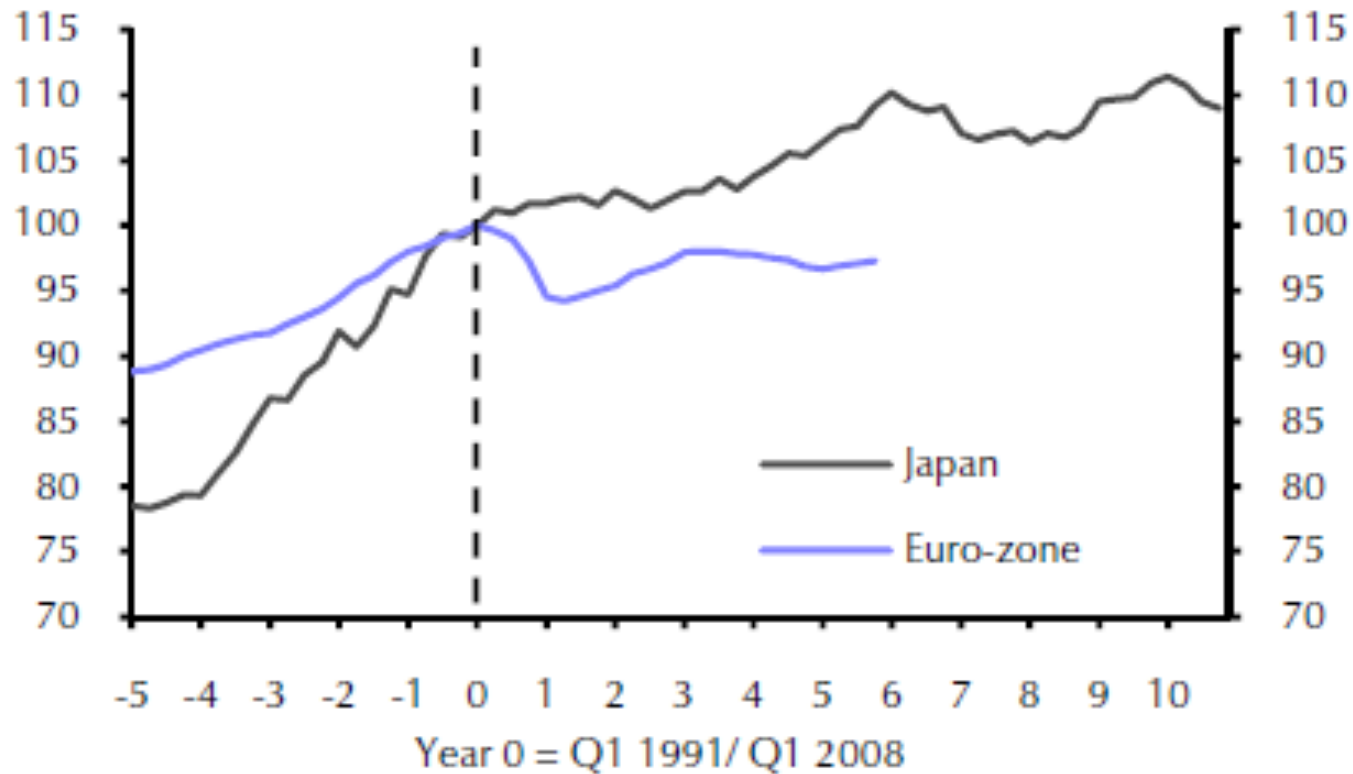

Europa: hankar sig fram

Håller Europa på att bli japanskt?

CHART 13: EURO-ZONE & JAPAN GDP
(Q1 1991/2008 = 100)

Europa fragmentiseras

Handeln bromsar

Flyktingströmmen skapar spänningar

Terrorn bromsar integrationen

Terrorn ger osäkerhet, slår mot flera sektorer

De hårdföra ökar sitt inflytande

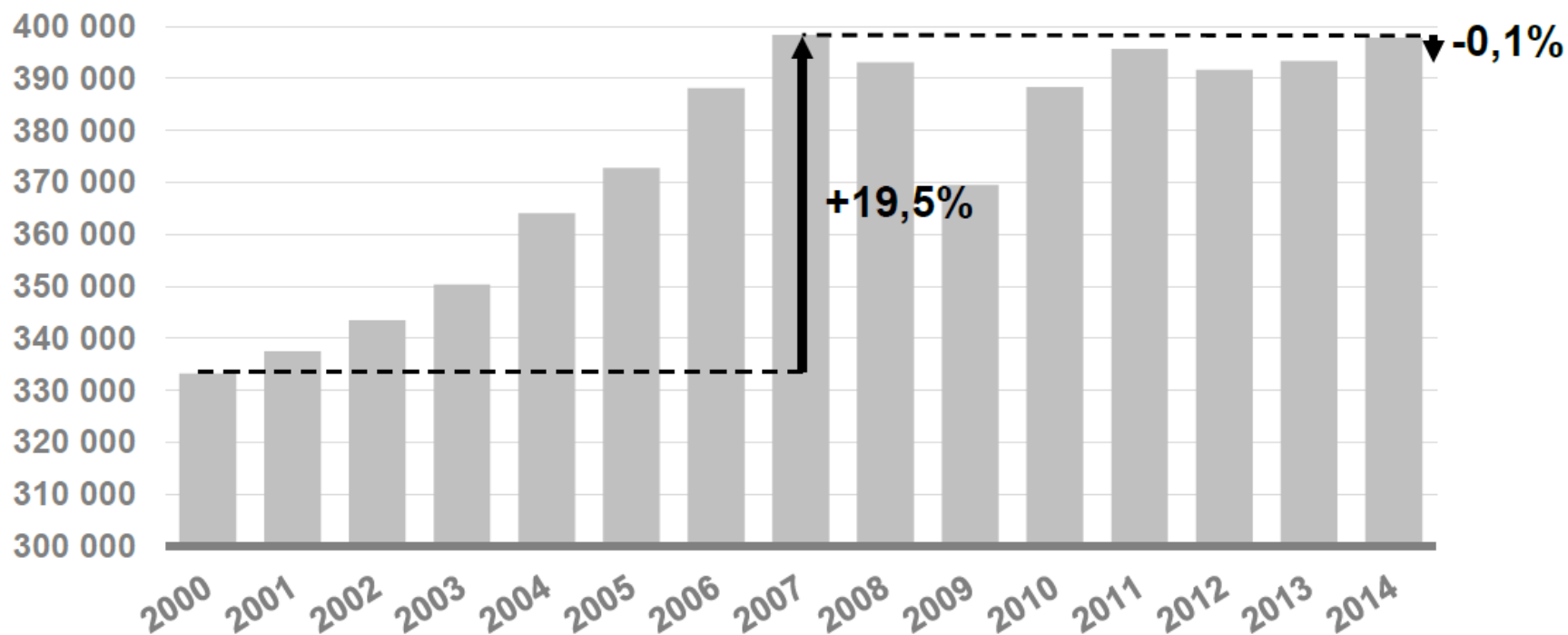
Schengen?

Brexit?

Och Grexit kan fortfarande ske...

Sverige: stillastående inkomster sedan 2007

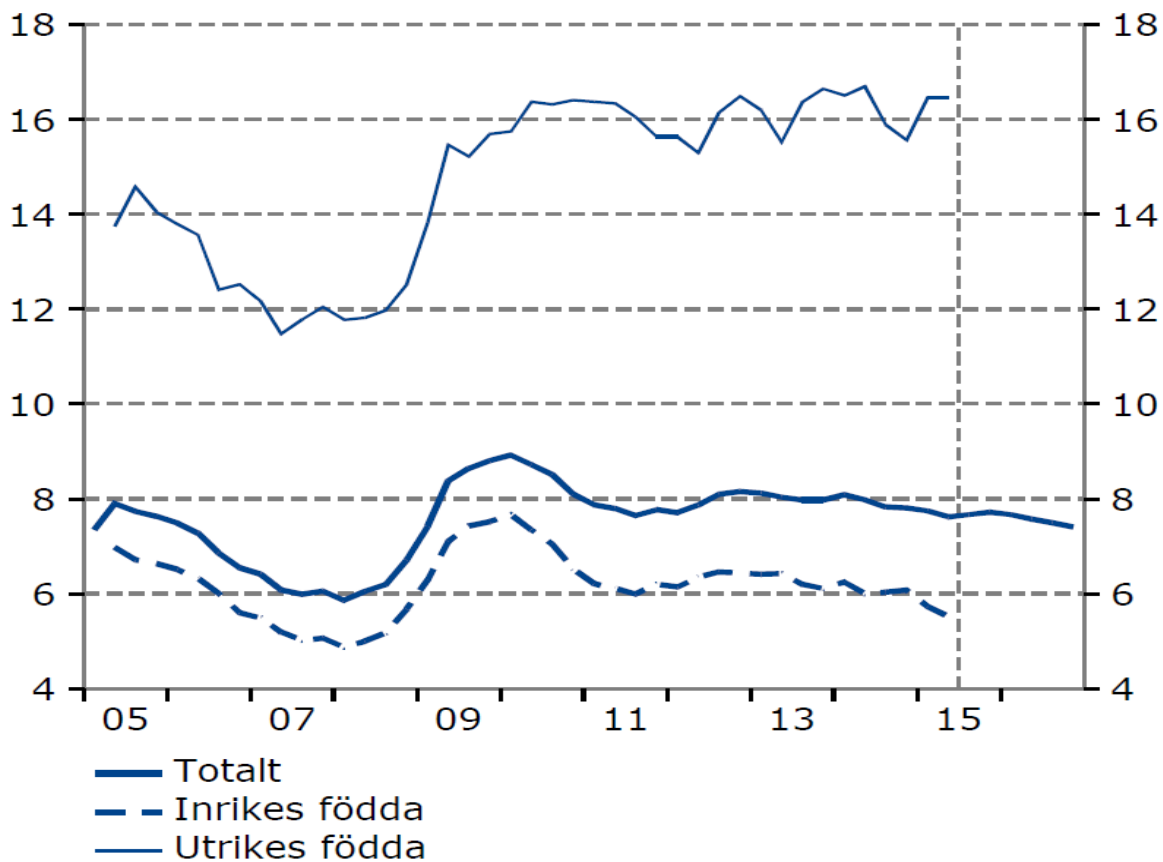
BNP per capita
Kronor, 2013 års priser

Källa: Finansdepartementet

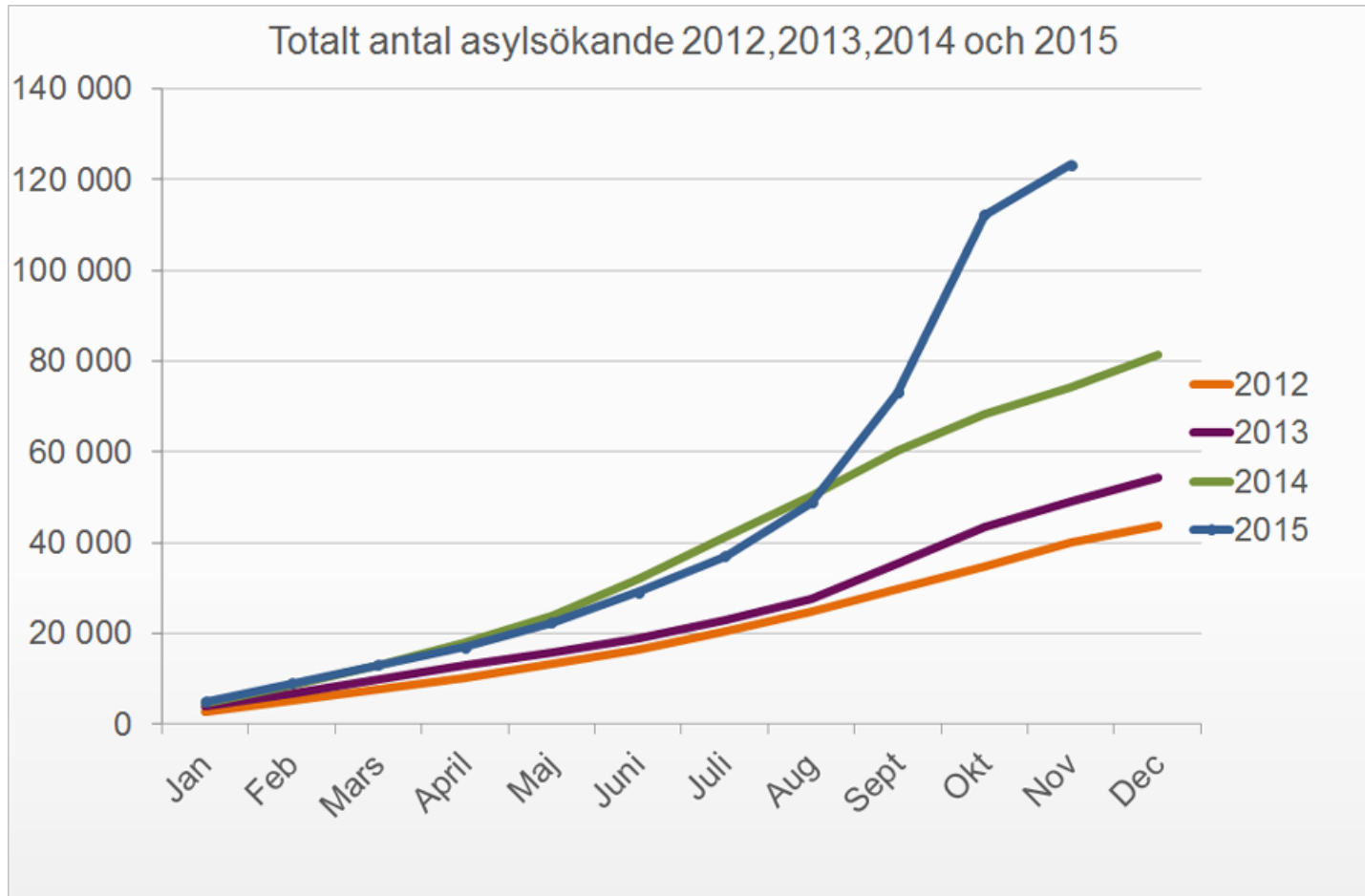
Arbetslöshet bland inrikes och utrikes födda

Procent av arbetskraften, säsongsrensade kvartalsvärden

Källa: KI

Snabbt växande flyktinginvandring

Källa: Migrationsverket

Migrationens effekter

Omedelbar ökning av BNP

Men flera strukturproblem skärps

- Arbetsmarknad, bostäder, skola, omsorg, offentliga finanser

Långsiktiga ekonomiska effekter avgörs av integrationen på arbetsmarknaden

- Fler jobb och samhällsekonomisk vinst eller höga sociala kostnader?

Krävs omfattande reformer av arbetsmarknad och bostadsmarknad

Som möter hårt politiskt motstånd...

Digitaliseringen

**Automatisering och robotisering
effektiviserar produktionen**

Fysiska varor blir digitala tjänster

**Digitala plattformar slår ut
mellanhänder**

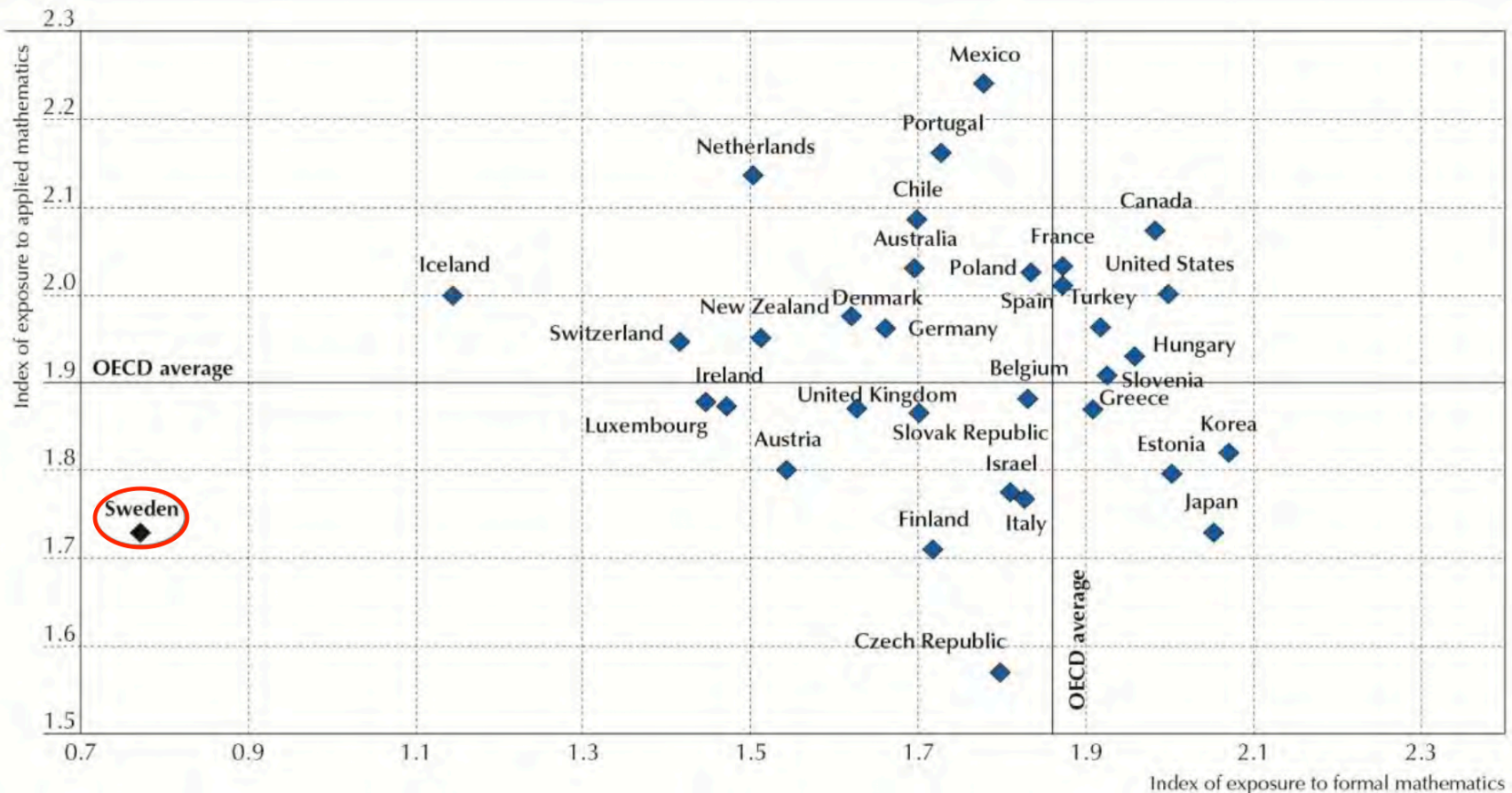
**En stor andel av dagens jobb kan
digitaliseras**

**Ny teknik och strukturomvandling
inget nytt. Men kan vi ännu en
gång skapa nya jobb inom landet
i samma takt?**

Svenska elever sämst i klassen på formell analys

Figure 2.2. Exposure to applied mathematics vs. exposure to formal mathematics

Källa: OECD (2014): "PISA 2012 Results: What Students Know and Can Do"

Utmaningar för den ekonomiska politiken

Ska Riksbanken verkligen sänka styrräntan för att försvaga kronan ännu mer – i ett läge när Sverige har högre inflation än omvärlden, överskott i utrikeshandeln, en undervärderad valuta och bopriserna rusar?

Snabbt stigande budgetutgifter för:

- Flyktinginvandring och sjukfrånvaro

Väldiga reformbehov inom

- Infrastruktur, bostäder, utbildning, arbetsmarknad

Skattehöjningar kommer – men underskottet lär ändå öka

Polycyslutsatser

Oenighet bland ekonomerna om konjunkturpolitiken

- Blåsa på eller ta det försiktigt?

Mer enighet om strukturpolitiken

- Åtgärder för högre kvalitet i utbildningen samt livslångt lärande
- Åtgärder för skarpare konkurrens, frihandel, högre produktivitet
- Åtgärder för bättre fungerande arbetsmarknad

Men politiska lösningar bromsar

Eller...

Tre miljarder till i global medelklass inom 30 år ger enorm efterfrågestimulans

Snabb teknisk utveckling inom IT och genteknik lyfter produktiviteten och öppnar helt nya fält

